

'Een Hond met 'n verstopte neus kan nét die bom missen'

De Landmacht heeft sinds kort weer dierenartsen in dienst. Vijf reservisten die tevens dierenarts zijn, maken zich veterinair dienstbaar binnen de Landmacht, onder wie kolonel Bas Steltenpool, in het gewone leven dierenarts voor rundvee en paarden in Flevoland, en luitenant-kolonel Lex Ros, voormalig dierenarts landbouwhuisdieren en sinds 2004 dierenarts gezelschapsdieren in Haarlem. De redactie zocht hen op.

Frank de Vries

Rond 1806 kwamen vanuit Frankrijk de eerste paardendierenartsen in ons leger. Zij volgden de smid op die tot dan als 'veredelde' dierenarts de paarden verzorgde. In de hoogtijdagen, rond 1937, waren er achttien beroepsdierenartsen in dienst en konden nog eens 120 reservepaardendierenartsen worden opgeroepen. In 1940 werden 100 reservepaardendierenartsen opgeroepen voor de militaire dienst. Met de mechanisatie, van paard naar tank, liep hun aantal sterk terug. Na 1945 verdween die functie zelfs helemaal uit het leger. Dierenarts en reservist Bas Steltenpool weet dat alle NAVO-landen beroepsdierenartsen in dienst hebben, behalve Canada. De dierenartsen zijn actief voor de begeleiding van de militaire paarden en honden en houden zich verder bezig met zoönosen en voedselveiligheid.

Varkenspest

Bas Steltenpool vervulde zijn diensplicht in 1987-1988 en hield zich vooral bezig met logistieke processen. Nadien is Defensie verschillende keren betrokken geweest bij rampenbestrijding, zoals de mond-en-klauwzeer crisis in 2001. Na die crisis zei Steltenpool tegen het leger: "We kunnen als dierenarts nog veel meer voor jullie doen."

Voor het veterinair begeleiden van honden en paarden ligt de rol van een dierenarts voor de hand, legt Steltenpool uit. De paarden van de Marechaussee en de honden voor het bewaken en verkennen, moeten natuurlijk in topconditie zijn. "Een hond met een verstopte neus kan net die bom missen." Maar Steltenpool ziet een nog

grotere rol weggelegd voor de dierenarts in het leger als het gaat om preventieve gezondheidszorg. Hij noemt enkele voorbeelden. "Stel Nederland doet mee met een missie in een land waar varkenspest heerst, zoals in voormalig Joegoslavië. De dierenarts kan adviseren over het ontsmetten van materieel voordat het weer op Nederlandse bodem komt. Een ander voorbeeld: een missie in een land waar de lokale bevolking voor 80 procent werkzaam is in de landbouw. De dierenarts kan in lokale projecten zorgen dat dieren gezond worden." Steltenpool noemt daarbij brucellosis bij rundvee. En als honden worden meegenomen naar Afrika, is het van groot belang dat die dieren geen leishmaniasis ziekte mee terug nemen. Ook hier ligt volgens Steltenpool een adviserende rol voor de dierenarts.

vind het van groot belang dat we geen enge ziektes met onze missies en oefeningen vanuit het buitenland naar hier halen." Hij wil iets "neerzetten" in het leger wat ook doorgaat als hij zelf geen reservist meer is. Om de rol van de dierenarts in het leger te promoten en humane zorg en veterinaire zorg met elkaar te laten praten, maakte Steltenpool zich sterk voor een congres. Het symposium, getiteld 'Veterinaire volksgezondheid en Preventieve gezondheidszorg bij defensie', werd een succes.

Zoönosen

Zo'n 70 à 80 procent van de opkomende ziektes bij de mens zijn diergerelateerd, weet Steltenpool. Daarom is het in zijn ogen des te belangrijker dat humaan en veterinair innig samenwerken, ook bij

'Dierenarts getraind met weinig middelen iets op te lossen'

Dierenarts sober opgeleid

Dierenartsen zijn erin getraind om met weinig middelen iets uit te richten, zegt Steltenpool. "Een humaan arts zal bij kinderdiarree in een groep van duizend alle kinderen aan het infuus leggen. De dierenarts zit dan meer op het spoor van de preventieve hygiëne." Defensie heeft een zogenaamde HPG-dienst binnen haar geledingen. Dit staat voor Hygiëne Preventieve Gezondheidszorg en deze groep bestaat uit mbo'ers en hbo'ers die, zoals de naam al aangeeft, zich bezighouden met preventieve gezondheidszorg in het leger. Volgens Steltenpool is de driehoek humane arts, HPG'er en dierenarts een echte drie-eenheid. Wat is de drive en de missie van Steltenpool? "Ik

Defensie. Bij het rund kennen we tuberculose leptospirose en brucellose als belangrijke zoönosen. Dat zijn runderziektes die in de hele wereld voorkomen en ook de mens ziek kunnen maken. Ziektes als Mexicaanse varkensgriep, westnijlvirus en hondsdolheid komen militairen op uitzending ook regelmatig tegen. Militaire dierenartsen kunnen zorgen voor diergezondheid. Door de ziektebestrijding kan de veterinair bijdragen aan een betere economie en levensstandaard in het land waar de missie wordt uitgevoerd. Dierenartsen kijken ook meer dan de humane arts naar het totaalplaatje: van zaadje tot karbonaadje. In gebieden waar militairen worden uitgezonden, is er vaak groot risico op besmetting van het legerpersoneel. Niet

Dierenarts Lex Ros (r.) in Koerdistan naast zijn bewaker Rizgar en links een schapenboer met dochtertje en de dorpsoudste.

FOTO: LEX ROS

alleen door zoönosen, maar ook doordat de plaatselijke hygiëne meestal slecht is. De militair kan die ziekte meenemen naar Nederland en dat is ongewenst. Door de juiste hygiënische maatregelen te nemen en een goed ontsmettingsprogramma van het materieel, kan dit worden voorkomen. Humaan en veterinair gaan hier hand in hand, aldus Steltenpool.

Dierenarts in crisisgebied

Dierenarts Lex Ros uit Haarlem heeft erg veel ervaring met veterinaire programma's in het buitenland. Hij heeft in diverse crisisgebieden en bij verschillende hulporganisaties gewerkt. Zo was hij diverse malen in Somalië, Irak en Afghanistan. Allemaal landen waar de bevolking econo-

misch enorm afhankelijk is van landbouw en veeteelt. In Afghanistan heeft hij tweeënhalf jaar gewoond en in Irak twee jaar. In Somalië was hij al in 1993 vanwege een grote humanitaire crisis. Hij zette samen met de lokale paraveterinair een vaccinatieproject en een parasietenbestrijdingsprogramma op. Hij deed dat vanuit het Internationale Rode Kruis. Eind jaren negentig ging Ros naar Afghanistan. Het hoofddoel van zijn werk daar was het trainen van paraveterinair voor de zorg van het lokale vee. We spreken over de Taliban-tijd en Ros heeft veel 'spannende' momenten meegemaakt.

Stoomcursus

In 2006 volgde Ros een verkorte officiers-

opleiding. Hij deed dat om als veterinair militair een bijdrage te leveren aan de opbouwfase van Uruzgan. In 2008 kwam Ros terecht in kamp Holland Uruzgan (Afghanistan). Daar aangekomen ging Ros contacten aan met het Afghaanse ministerie van landbouw. Dat leidde tot een door Ros geschreven projectplan samen met de Afghaanse veterinaire associatie: diervoeding in de winterperiode. Ros kreeg toestemming vanuit Den Haag om het project te gaan draaien. In samenwerking met een klein lokaal voederbedrijf, transporteurs en boeren zorgde Ros ervoor dat ook in de winterperiode het vee voldoende voer kreeg. Er werd uiteindelijk 200 ton voer gedistribueerd naar een groep van boeren. §

Dierenarts Bas Steltenpool met zijn eigen paard.

FOTO: FRANK DE VRIES

